

Overijsselse samenwerking met buitenlandse waterpartners

Kennisuitwisseling resulteert in investeringen

— Jasper Dik

Internationale samenwerking is om voor subsidies uit het Europese INTERREG programma in aanmerking te komen een vereiste. Drie Overijsselse waterschappen - Groot Salland, Velt en Vecht en Regge en Dinkel, in een alliantie die het stroomgebied van de Vecht beslaat - hebben een verbond gesloten met een Duits waterschap in het stroomgebied van de Ruhr en een Engelse county in het stroomgebied van de Parrett, het Joint approach for managing flooding (JAF). Het heeft ze een toezegging opgeleverd van 7 miljoen euro uit het INTERREG programma North West Europe. Van de ongeveer 4,9 miljoen euro die bestemd is voor het stroomgebied van de Vecht kan negentig procent aangewend worden voor investeringen.

— De drie Overijsselse waterschappen begonnen in de jaren negentig de noodzaak te ondervinden om samen te werken. 'In de jaren zeventig en tachtig was het verwerven van subsidies, vaak via de nationale regering, veel gemakkelijker', vertelt Wim Bots, die als beleidsmedewerker en subsidiecoördinator bij Groot Salland is betrokken bij het JAF. 'De regels waren soepel en konden ook in de loop van een project gemakkelijk aangepast worden. Die subsidies droogden ietwat op. Ervoor in de plaats zijn Europese subsidies gekomen.'

Maar het verwerven van door de EU beschikbaar gestelde gelden vergt van de waterschappen een andere manier van werken. De drie Overijsselse waterschappen voeren dat toen zij in het Europese hoogwa-

ter programma IRMA projecten begonnen op te starten. Piet van Erp, projectmanager voor het JAF en subsidiecoördinator bij Regge en Dinkel: 'in eerste instantie leefde al bij IRMA de vraag of je als afzonderlijk waterschap een project kon opzetten of dat de waterschappen gezamenlijk één project moesten indienen. In Overijssel hebben we toen besloten dat we één overkoepelend verhaal, één stroomgebiedvisie voor het gebied zouden presenteren.'

Toen die tactiek succesvol bleek besloten de waterschappen de samenwerking door te zetten in het INTERREG IIIB programma. 'Het is inmiddels een soort automatische geworden uit te gaan van het stroomgebied. Het is dus logisch om je in Europa op dat niveau te presenteren, vooral omdat Europa in de kaderrichtlijn water het stroomgebied een belangrijk begrip vindt', verklaart Bots.

— Het werk dat het de waterschappen bezorgt om tot elkaar te komen, beschouwen zij als een investering. Er bestaat het risico, dat dat werk zich niet terugbetaalt. Marijke Bergink, die namens het adviesbureau ERAC als projectleider optrad en nu als freelancer subsidiecoördinator is bij Regge en Dinkel stelt: 'bij ons zijn duidelijk de kosten voor de baten uitgegaan. We hebben een visie geschreven, geïnvesteerd, terwijl we niet zeker wisten wat dat zou opleveren. Samenwerking komt niet van de grond als geen van de partijen een plan heeft en weet waar ze minimaal aan kunnen voldoen. Door zelf heel duidelijk een visie te presenteren, maak je duidelijk wat je zoekt. Maar dat

vergt natuurlijk een voorinvestering. Goede afspraken zijn belangrijk. Als je besluit gezamenlijk een project te beginnen neem je de verantwoordelijkheid voor je partners. Dat betekent dat je een heel goed gevoel moet hebben over je partners, want het gaat om grote bedragen.'

En om die grote bedragen te kunnen verwerven moet de samenwerking een duidelijk te verantwoorden meerwaarde opleveren. De kennisuitwisseling met een waterbeheerder in het buitenland moet in de aanpak van een gesubsidieerd project een verandering teweegbrengen. Bergink: 'inhoudelijk kun je zeggen: alles wat te maken heeft met ruimtelijke ordeningsprincipes om hoog water tegen te gaan of effect heeft op de waterkwaliteit is in principe subsidiabel. Maar of je voor subsidie in aanmerking komt, is afhankelijk van de vraag of je als waterschappen een soort gemeenschappelijke visie kan presenteren, of er onderlinge relaties zijn tussen de werkvelden en of er daadwerkelijk sprake is van kennisoverdracht. Ik denk ook dat het daarom goed is als stroomgebied te opereren. Het voorkomt dat je al te veel op detailniveau het watersysteem beschouwt.' Het ambitieuze aan het project is volgens Bergink dat de gedeelde visie van de partners en de kennisoverdracht aantoonbaar omgezet moeten worden in investeringen. De projecten die INTERREG wil stimuleren behelzen de bekende principes van het natuurlijke waterbeheer. Speerpunt in het programma is het voorkomen van wateroverlast door ingrepen in de ruimtelijke ordening. Water in rivieren kan langer worden

vastgehouden als van die rivieren de natuurlijke, meanderende loop wordt hersteld. Beekherstel moet om dezelfde reden worden bevorderd. Bepaalde gebieden moeten verschillende functies gaan vervullen, waaronder die van waterberging. Dat zogenaamde multi-functionele ruimtegebruik kan specifiek Nederlands lijken, de nationale ruimtenood in aanmerking geno-

bruik, rivierherstel, nieuwe technieken en technologieën, en een programma dat de vraag moet beantwoorden hoe je een netwerk tot stand kunt brengen. 'Elk land, elk gebied heeft soms op ieder specifiek terrein toch meer kennis en ervaring, of is nog iets sneller, dan een ander waterschap', zegt Van Erp. 'De Engelsen bijvoorbeeld zijn op het gebied van communicatie verder dan de

Het is goed om als stroomgebied te opereren

men. Maar volgens Bots is dat bij de Duitse partner, waarvan het beheergebied onder de rook van Aken ligt, nog groter. Toch is daar het combineren van functies minder in trek. 'Daar zie je heel sterk nog het scheiden van functies. Of landbouw, of stedelijk gebied of natuur. Maar de combinatie is er nog veel minder, mogelijk vanwege de structuur van het natuurbeheer dat heel anders is georganiseerd dan in Nederland of in Engeland. Zelfstandige natuurorganisaties heb je nauwelijks in Duitsland, dat wordt allemaal door het rijk gedaan. Nu de Duitsers zien hoe in Nederland en Engeland met landgebruik wordt omgegaan beginnen daar de eerste discussies.'

— Of samenwerking vruchtbaar kan zijn is volgens de drie pas te ontdekken in discussies met potentiële partners. Het Duitse waterschap en de Engelse county troffen vertegenwoordigers van de Overijsselse waterschappen op een in het kader van het INTERREG programma belegde markt te Rotterdam. 'Daar hebben wij als stroomgebied ook met een stand gestaan. Ook aanwezig was het stroomgebied van de Parret. Zo hebben we elkaar ontmoet, en ontdekt dat er overeenkomsten bestaan in de problemen van onze beide stroomgebieden' vertelt Bots. 'Nog uit het IRMA programma hadden we contact met Duitsland, dat we ten bate van INTERREG hebben aangehaald.'

— We zoeken partners van ongeveer dezelfde grootte, die ongeveer te kampen hebben met dezelfde problematiek. De stroomgebieden lijken fysiek op elkaar, en hebben alle drie te maken met wateroverlast. Heel belangrijk is dat bij die oplossingen ook gekeken wordt naar de ruimtelijke component. Dat is het gemeenschappelijke vertrekpunt.'

Met deze partijen hebben de Overijsselse waterschappen vier uitwisselingsprogramma's opgezet: multifunctioneel ruimtege-

Nederlanders en de Duitsers. De Engelse waterbeheerders zijn voor hun fondsen afhankelijk van veel verschillende partijen, waardoor ze wel gedwongen zijn in communicatiemiddelen te investeren. Ze hebben een jarenlange voorsprong.'

— Andere van de buitenlandse partners afkomstige kennis waar de Overijsselse schappen in geïnteresseerd zijn heeft onder andere betrekking op het weer laten meanderen van rivieren. Duitsland heeft op dat gebied een voorsprong. 'Wat er gebeurt als je stuwen weghaalt, dat weten ze in Duitsland al', zegt Bots. 'Die kennis, die al in modellen is vastgelegd, gebruiken we nu bij het weer laten meanderen van de Vecht.' Ook het monitoren van de gevolgen van bepaalde projecten, dat in Duitsland verder ontwikkeld is, is vatbaar voor import naar Nederland. 'In Duitsland verloopt de evaluatie van afgeronde projecten gestructureerder dan bij ons', aldus Van Erp. 'In Duitsland wordt een project netjes afgerond, en vervolgens worden door het waterschap zelf, of in samenwerking met universiteiten, de belangrijke ervaringen uit een project vastgelegd.'

— Als uiteindelijk gevolg van de samenwerking hopen de drie mee te maken, dat de totale hoeveelheid door de EU beschikbaar gesteld geld voor water gaat groeien. Het is belangrijk, vinden zij, dat ook elders in Nederland waterschappen zich verenigen om een vergelijkbare 'eerste slag' te maken. Van Erp: 'Overal hoor je: Europa is moeilijk. En inderdaad, Europa is moeilijk. En een bureaucratie, inderdaad. Maar met drie, vier buurwaterschappen samen kun je dat prima ondervangen.'

